

KOMMENTERET HØRINGSOVERSIGT

vedrørende

L 109 – Forslag til

Lov om certificeringsordning for fremmedsprogstolke på sundhedsområdet

1. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 9. juli 2018 til den 20. august 2018 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

3F, Advokatrådet, Alzheimerforeningen, Ansatte Tandlægers Organisation, Bedre Psykiatri, Brancheforeningen for Private Hospitaler og Klinikker, Danmarks Apotekerforening, Danmarks Optikerforening, Dansk Erhverv, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Handicap Forbund, Dansk Industri, Dansk IT – Råd for IT-og persondatasikkerhed, Dansk Kiropraktor Forening, Dansk Psykiatrisk Selskab, Dansk Psykolog Forening, Dansk Psykoterapeutforening, Dansk Selskab for Almen Medicin, Dansk Selskab for Patientsikkerhed, Dansk Selskab for Klinisk Farmakologi, Dansk Selskab for Retsmedicin, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Standard, Dansk Sygeplejeråd, Dansk Tandplejerforening, Danske Bandagister, Danske Bioanalytikere, Danske Dental Laboratorier, Danske Fodterapeuter, Danske Fysioterapeuter, Danske Handicaporganisationer, Danske Patienter, Danske Professionshøjskoler, Danske Regioner, Danske Seniorer, Danske Ælderåd, Datatilsynet, De Offentlige Tandlæger, Den Nationale Tolkemyndighed, Det Centrale Handicapråd, Det Ethiske Råd, Diabetesforeningen, Ergoterapeutforeningen, Farmakonomforeningen, FOA, Forbrugerrådet, Foreningen af Kliniske Diætister, Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Foreningen af Speciallæger, Forsikring & Pension, Færøernes Landsstyre, Gigtforeningen, Hjernesagen, Hjerterforeningen, Høreforeningen, Institut for Menneskerettigheder, Jordemoderforeningen, KL, Kost- og Ernæringsforbundet, Kræftens Bekæmpelse, Landsforeningen af Kliniske Tandteknikere, Landsforeningen af nuværende og tidligere psykiatribrugere (LAP), Landsforeningen LEV, Landsforeningen mod spiseforstyrrelser og selvskade (LMS), Landsforeningen SIND, Lægeforeningen, Naalakkersuisut (Grønlands Selvstyre), Organisationen af Lægevidenskabelige Selskaber, Patientforeningen, Patientforeningen i Danmark, Praktiserende Lægers Organisation, Praktiserende Tandlægers Organisation, Psykolognævnet, Radiograf Rådet, Regionernes Lønnings- og Takstnævn, Region Hovedstaden, Region Sjælland, Region Syddanmark, Region Midtjylland, Region Nordjylland, Retspolitisk Forening, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rigsombudsmanden på Grønland, Rigspolitiet, Røde Kors, Rådet for Digital Sikkerhed, Rådet for Socialt Udsatte, Scleroseforeningen, Sjældne Diagnoser, Socialpædagogernes Landsforbund, Tandlægeforeningen, Tandlægeforeningens Tandskadeerstatning, Translatørforeningen, Udviklingshæmmedes Landsforbund, Yngre Læger, ÆldreForum og Ældresagen.

Sundheds- og Ældreministeriet har modtaget svar fra:

Advokatsamfundet, Ansatte Tandlægers Organisation, Danmarks Apotekerforening, Dansk Erhverv, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Psykologforening, Dansk Selskab for Almen Medicin, Dansk Sygeplejeråd, Danske Fysioterapeuter, Danske Professionshøjskoler, Danske Regioner, Danske Ældrerråd, Datatilsynet, Farmakonomforeningen, FOA, Forbrugerrådet, Forbundet Kommunikation og Sprog, Færøernes Landsstyre, Indvandrermedicinsk Klinik på Odense Universitetshospital, Institut for Menneskerettigheder, KL, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Kræftens Bekæmpelse, Lægeforeningen, NemConnect Aps, Tolkebureauernes Brancheforening, Translatørforeningen og Ældresagen.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringsvar.

Sundheds- og Ældreministeriets kommentarer til høringsvarene er anført i *kursiv*.

Bemærkninger af generel politisk karakter samt forslag og bemærkninger, der ikke vedrører lovforslaget, indgår ikke i høringsoversigten. Sundheds- og Ældreministeriet kan for en fuldstændig gennemgang af samtlige synspunkter henvise til høringsvarene, som er sendt til Folketingets Sundhedsudvalg.

2. Høringsvarene

Danske Fysioterapeuter, Farmakonomforeningen, FOA og Ældresagen har oplyst ikke at have bemærkninger til lovforslaget.

Forbrugerrådet har af ressourcemæssige årsager ikke mulighed for at forholde sig til lovforslaget og vil således ikke taget til indtægt for at støtte forslaget eller for at gøre det modsatte.

Færøernes Landsstyre er enige i, at en certificeringsordning for fremmedsprogstolke på sundhedsområdet er et overtaget sagsområde, og at loven derfor ikke skal sættes i kraft for Færøerne.

2.1. Generelle bemærkninger

Advokatsamfundet bemærker, at det er positivt, at der etableres en certificeringsordning for fremmedsprogstolke på sundhedsområdet.

Ansatte Tandlægers Organisation ser det som en fordel, at der er en kvalitetssikring af de tolke, der anvendes. Ansatte Tandlægers Organisation foreslår, at der i lovforslaget indarbejdes en forpligtelse for Sundheds- og Ældreministeriet til at evaluere ordningen og dens effekt efter en kortere årrække.

Danmarks Apotekerforening støtter en certificeringsordning, da dette kan sikre ensartethed og høj kvalitet på sundhedsområdet.

Dansk Erhverv finder det overordnet positivt, at der med lovforslaget sættes politisk fokus på certificering af fremmedsprogstolke i Danmark. Dansk Erhverv finder dog, at der bør udvikles en certificeringsordning, der gælder tolke på tværs af offentlige områder, hvorfor det anbefales, at der tages initiativ til en tværfaglig og tværministeriel certificering af tolke.

Dansk Flygtningehjælp finder det positivt, at der etableres en certificeringsordning for fremmedsprogstolke i sundhedsvæsenet. Dansk Flygtningehjælp finder dog, at

certificeringsordningen, herunder eventuel uddannelse for at kunne blive certificeret, skal være et gratis tilbud til fremmedsprogstolkene.

Dansk Psykologforening hilser initiativet til forbedring og kvalitets sikring på tolkeområdet velkomment og bakker op om intentionerne i forhold til at sikre tolkens særlige sundhedsspecifikke viden, når denne tolker på sundhedsområdet.

Dansk Selskab for Almen Medicin ser med stor tilfredshed på, at der iværksættes initiativer, som kan sikre, at kommunikationen med fremmedsproglige patienter sker på et så optimalt grundlag som muligt. Dansk Selskab for Almen Medicin bemærker, at der ikke foreligger betragtninger om, hvilken konsekvens gebyrfinansieringen vil have for bl.a. antallet af certificerede tolke.

Dansk Sygeplejeråd finder det afgørende, at der kommer en certificeringsordning på området, da det er vigtigt, at tolkning lever op til høje faglige standarder af hensyn til patientsikkerheden.

Danske Professionshøjskoler er positive over for etableringen af en certificeringsordning for fremmedsprogstolke på sundhedsområdet, men finder det ærgerligt, at ordningen kun kommer til at dække sundhedsområdet og opfordrer til, at ordningen udbredes til andre områder. Danske Professionshøjskoler finder ikke, at det skal være muligt at kunne udbyde både forberedende kurser og uddannelse. Danske Professionshøjskoler opfordrer endvidere til, at der overvejes en fælles prismodel for alle udbydere med fastsættelse af en fast pris, herunder at det afdækkes, om der er behov for differentieret pris afhængig af, hvor udbredt det pågældende fremmedsprog er.

Danske Regioner finder det positivt, at der indføres en certificeringsordning for fremmedsprogstolke og bemærker, at der i lovforslaget er lagt op til en hensigtsmæssig fleksibilitet i forhold til regionernes mulighed for at benytte certificerede tolke. Danske Regioner vurderer, at der på sigt er potentiale for at udvide certificeringsordningen på tværs af andre offentlige områder. Danske Regioner foreslår, at der fastsættes et loft for det maksimale gebyr, en certificeringsinstitution må opkræve. Danske Regioner foreslår, at der oprettes et register med offentlig adgang over certificerede tolke, så det er muligt for bestillere af tolkeordere at kontrollere, hvorvidt tolken er certificeret.

Danske Ældreråd bifalder, at der indføres en certificeringsordning for tolke på sundhedsområdet som et kontrol- og kvalitetsløft.

Datatilsynet har noteret sig, at de enkelte certificeringsinstitutioner efter loven vil skulle foretage behandling af personoplysninger om den enkelte fremmedsprogstolk, at denne behandling ikke er nærmere reguleret i lovforslaget, og at Sundheds- og Ældreministeriet forudsætter, at institutionerne overholder reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven ved behandling af personoplysninger.

Forbundet Kommunikation og Sprog hilser det velkomment, at der introduceres en offentligt understøttet certificeringsordning for fremmedsprogstolke på sundhedsområdet, men finder, at det i lovforslaget fremstår som om, at de kommende certificerede fremmedsprogstolke er bedre kvalificerede end de akademisk uddannede tolke til at varetage tolkeopgaver i sundhedssektoren, hvilket ikke er tilfældet. Forbundet efterlyser endvidere et bud på, hvordan ordningen kan udbygges til at omfatte flest mulige sprog og anbefaler, at der findes en bedre betegnelse for de omhandlede tolke.

Indvandrermedicinsk Klinik på Odense Universitetshospital bemærker, at loven bærer præg af, at den relevante fagkundskab og viden, herunder fra Indvandrermedicinsk Klinik på Odense Universitetshospital, ikke har været inddraget, ligesom loven er ureflekteret i forhold til hverdagen på et sygehus. Klinikken bemærker endvidere, at tolkning i sundhedsvæsenet er det mindst attraktive tolkeområde på grund af bl.a. de dårlige arbejdsbetingelser og den ringe løn, og at det ikke realistisk kan forventes, at sundhedsvæsenet skal vente på, at der ad naturlig vej om 20-30 år kommer så mange højtuddannede tolke, at de vil tage de lavt betalte jobs. Klinikken bemærker herudover, at hvis man reelt vil løse tolkeområdet mange udfordringer, så bør der ske en samtidig styrkelse af lægers tværkulturelle og kommunikative kompetencer.

Institut for Menneskerettigheder finder det positivt, at regeringen ønsker at sikre en højere og mere ensartet kvalitet i tolkningen på sundhedsområdet med oprettelsen af en certificeringsordning. Instituttet bemærker endvidere, at der ikke findes en generel menneskeretlig beskyttelse af adgangen til at modtage tolkeydelser i mødet med offentlige myndigheder, men at tolkeydelser imidlertid kan være afgørende for, at det enkelte menneske kan få opfyldt sine menneskerettigheder.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærker som uafhængig konkurrencemyndighed, at styrelsen ikke på det foreliggende grundlag har bemærkninger til høringen, men at certificeringsordninger generelt kan indeholde både konkurrencefremmende og konkurrencebegrænsende elementer.

Lægeforeningen ser positivt på intentionen om at højne kvaliteten af fremmedsprogstolkningen inden for sundhedsvæsenet, men savner en beskrivelse af og overvejelser om, hvem der skal certificere, hvordan en certificeringsordning skal se ud, og hvordan man vil sikre fagpersoner med de rette kompetencer til at undervise, eksaminere og udvikle tolkene.

NemConnect Aps ser det som en nødvendighed, at der er en standardisering inden for kvalitet og ensartet certificering og bemærker, at det er vigtigt, at tolkeuddannelsen er face to face for at sikre, at der ikke er snyd i forhold til testtager. NemConnect Aps bemærker endvidere, at der på grund af ændringer og udviklingshastigheder på områderne hvert andet år bør være en fornyelse af godkendelse som certificeringsinstitution, ligesom det bemærkes, at der skal fastsættes et realistisk gebyr, så alle har lige mulighed for at erhverve en certificering.

Translatørforeningen finder det som udgangspunkt positivt, at der oprettes en certificeringsordning inden for sundhedsvæsenet, men savner opmærksomhed på, at tolkning er en profession med faglig stolthed. Foreningen finder endvidere lovforslaget uambitiøst og bemærker, at tilskyndelsen til at dygtiggøre sig og få en faglighed og professionalisme ind i tolkekorpsen er ikke-eksisterende.

For så vidt angår det anførte om udbredning af certificeringsordningen til andre dele af den offentlige sektor bemærkes det, at det fremgår af Aftale om finansloven for 2018 mellem regeringen og Dansk Folkeparti, at mulighederne for at udbrede certificeringsordningen til andre områder i den offentlige sektor vil blive overvejet.

For så vidt angår det anførte om udbredning af certificeringsordningen til forskellige fremmedsprog bemærkes det, at det – som det fremgår af pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger – er Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at det bør drøftes mellem regionerne og de certificeringsinstitutioner, der godkendes til at forestå certificering efter loven, hvilke sprog der skal udbydes certificering i, således at

regionernes behov for tolkning i forskellige sprog afstemmes med de enkelte godkendte certificeringsinstitutioners praktiske og økonomiske muligheder for at udbyde certificering i de pågældende sprog.

Om det anførte vedrørende betaling for at blive certificeret bemærkes det, at lovforslaget opstiller rammerne for og skaber en mulighed for, at fremmedsprogstolke kan opnå en certificering som fremmedsprogstolk på sundhedsområdet. Det er imidlertid samtidig Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at de tolke, der ønsker at blive certificeret, selv skal betale herfor. Det bemærkes i den forbindelse – som det fremgår af pkt. 2.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger – at størrelsen af det beløb, en fremmedsprogstolk skal betale for en certificering, fastsættes af den enkelte certificeringsinstitution, hvorfor beløbet vil kunne variere fra institution til institution afhængig af udbud og efterspørgsel.

I forhold til forslaget om at indføre en lovbestemt forpligtelse for Sundheds- og Ældreministeriet til at evaluere ordningen og dens effekt efter en kortere årrække, bemærkes det, at Sundheds og Ældreministeriet i forbindelse med godkendelse og forlængelse af en godkendelse som certificeringsinstitution efter lovforslagets § 1 samt i forbindelse med tilsyn efter lovforslagets § 7 og behandlingen af klager efter lovforslagets § 8 løbende vil få et indblik i, hvordan ordningen fungerer. Ministeriet vil således følge ordningen tæt.

2.2. Krav om anvendelse af certificerede fremmedsprogstolke

Dansk Erhverv finder, at det bør være obligatorisk for regionerne at indgå kontrakter med tolkebureauer, der leverer certificerede tolke, såfremt der findes certificeringsordninger for det pågældende sprogområde.

Dansk Flygtningehjælp finder, at der skal stilles krav om, at regioner som udgangspunkt udelukkende skal anvende certificerede fremmedsprogstolke, hvis lovforslaget i praksis skal løfte kvaliteten og sikre en ensartet og høj kvalitet i sundhedsvæsenet fremadrettet.

Dansk Selskab for Almen Medicin finder det bekymrende, at der er tale om en frivillig ordning for regionerne, idet regionerne allerede har demonstreret, at de ikke er i stand til at håndtere udfordringerne med bl.a. at sikre kvaliteten, og anbefaler, at ordningen bliver obligatorisk for regionerne.

Dansk Sygeplejeråd bemærker, at patienter i alle regioner bør tilbydes tolkebistand af samme høje kvalitet, uanset hvor de bliver behandlet, hvorfor dette bør være et krav.

Danske Professionshøjskoler opfordrer til, at det ikke skal være en frivillig ordning for regionerne, da det bl.a. kan betyde en skævvridning på tolkeområdet.

Forbundet Kommunikation og Sprog beklager, at der ikke introduceres et krav om, at offentlige institutioner, hospitaler, praktiserende læger mv. er forpligtet til at anvende certificerede tolke, akademisk uddannede tolke eller tolke med en dokumenterbar relevant erhvervs erfaring, hvis sådanne tolke er til rådighed, og bemærker, at lovens formål i højere grad ville kunne nås med en forpligtelse til at anvende uddannede og certificerede tolke.

Indvandrermedicinsk Klinik på Odense Universitetshospital finder det bekymrende, at regionerne selv må bestemme, om de vil bruge certificerede tolke, da formålet med loven så er vanskelig at realisere.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at regionerne forpligtes til at benytte certificerede tolke, idet en højere og mere ensartet kvalitet i tolkningen herved bedst sikres.

KL bemærker, at kommunerne er afhængige af et fleksibelt udbud af tolkeydelser, når eksempelvis ændrede flygtningemønstre giver uforudsete behov for tolkning på nye sprog, hvorfor KL ser positivt på, at der lægges op til en frivillig ordning, således at aftagerne af tolkeydelserne selv kan vurdere, om der er behov for at anvende certificerede tolke.

Lægeforeningen bemærker, at frivillig brug af certificerede tolke skaber uensartet tolkning, og at det ikke er hensigtsmæssigt eller praktisk muligt, at regionen skal kunne lave konkrete kvalificerede vurderinger af tolkens kvalifikationer. Foreningen bemærker endvidere, at når de nødvendige krav til certificeringsordningen er sikret, bør det være obligatorisk at anvende certificerede tolke, således at formålet med ensartet høj kvalitet i tolkeydelsen opnås.

Tolkebureauernes Brancheforening forudser, at regionale indkøbere fortsat vil prioritere at indkøbe tolke fra de leverandører, som prisdumper i højeste grad, hvilket bl.a. vil afholde tolke fra at lade sig certificere. Foreningen anbefaler derfor, at sundhedssektoren I) pålægges alene at anvende certificerede tolke, eller II) at brugere og leverandører af tolkning pålægges at afsætte et fast beløb til hver tolkning til en pulje eller fond, der skal finansiere certificeringen af tolkekorpsset.

Translatørforeningen bemærker, at frivillig brug af certificerede tolke for regionerne giver anledning til stærkt at betvivle, at potentielle tolke vil investere ressourcer i at blive certificeret, idet certificeringen hverken indebærer bedre beskæftigelsesmuligheder eller en potentielt højere timebetaling.

Som det fremgår af pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er det Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at den foreslåede certificeringsordning vil anspore en række tolke til at dygtiggøre sig med henblik på at opnå en certificering. Der skabes med ordningen endvidere en mulighed for, at regionerne kan benytte sig af tolke, der besidder dokumenterede sproglige kvalifikationer af et vist niveau og kompetencer i toketeknik og –etik samt har et grundlæggende kendskab til sundhedsvæsenets organisering og termer.

Som det endvidere fremgår af pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er det Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at der skal være tale om en frivillig ordning, således at regionerne, der hver dag benytter tolke på sundhedsområdet, selv kan vurdere, om der er behov for at anvende en certificeret tolke.

Det bemærkes i den forbindelse, at det efter gældende ret er de enkelte regioner, der er ansvarlige for at sikre rammerne for, at regionens læger har adgang til at bestille tilstrækkelig og kvalificeret tolkebistand.

Som det ligeledes er anført under pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, har regionerne i forbindelse med regionernes udbud om indkøb af tolkeydelser fastsat en række generelle konkurrence- og mindstekrav til tolkenes kvalifikationer og kompetencer. I regionernes fællesudbud var fastsat 25 mindstekrav samt yderligere 9 konkurrencekrav.

Regionerne har bl.a. stillet krav om, at tolken skal beherske dansk og det pågældende fremmedsprog svarende til mindst gymnasialt niveau, og at tolken er kvalificeret til at tolke inden for den medicinske og lægefaglige terminologi. Tolken skal også have indblik i sundhedsvæsenets opbygning og funktion. Der er endvidere bl.a. stillet krav om, at tolken har viden om og er fortrolig med sin professionelle rolle og funktion som tolke og lever

op til almindelige standarder for professionel optræden ved tolkning, såsom tavshedspligt, etik i relation til tolkebistand, tolketeknik, diskret optræden, god situationsfornemmelse samt neutral tolkning med hensyn til køn, politik, religion, race, seksualitet, handicap mv.

Det er på den baggrund Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at regionerne som ansvarlige for at anvise tolkebistand af god kvalitet til patienter, der har brug for det, selv kan og bør foretage en vurdering af, om der er behov for at benytte en certificeret tolk.

2.3. Uddannelse

Advokatsamfundet bemærker, at det vil være hensigtsmæssigt, hvis der med henblik på at understøtte og udvikle tolkenes færdigheder også tilvejebringes muligheder for uddannelse på området. Efter Advokatsamfundets oplysninger er der, bortset fra et enkelt privat tiltag, ingen reelle uddannelsesmuligheder, hvorfor det i praksis vil være "learning by doing".

Danske Regioner bemærker, at det bør overvejes, om ordningen bør understøttes af et kvalificeret uddannelsesstilbud, idet det må antages, at nogle fremmedsprogstolke har brug for et kursus eller en uddannelse, før de kan bestå eksamen.

Indvandrermedicinsk Klinik på Odense Universitetshospital bemærker, at det ville være mere passende og mere troværdigt, hvis man genindførte en tolkeuddannelse, som af et bredt flertal i Folketinget blev afskaffet i 2016, før man indfører en certificering, idet en certificering er meningsløs i og med, at der ikke eksisterer tolkeuddannelser i Danmark.

Institut for Menneskerettigheder bemærker, at mulighederne for at uddanne sig til tolk i Danmark er begrænsede og anbefaler derfor, at der oprettes en tolkeuddannelse uden egenbetaling rettet specifikt mod de vigtigste flygtninge- og indvandrersprog.

Translatørforeningen bemærker, at det er en meget u hensigtsmæssig tilgang at have til tolkeområdet, at tolke er i stand til helt ved egen kraft at opøve de nødvendige sproglige og tolkefaglige kompetencer, idet det betyder, at tolken skal øve sig i alt for mange år, før vedkommende har opnået tilstrækkelige kompetencer til at kunne levere tolkning af en vis kvalitet. Foreningen bemærker endvidere, at der ikke findes kurser eller uddannelser, der uddanner tolke til den offentlige sektor i Danmark bortset fra et enkelt privat initiativ, hvorfor sandsynligheden for, at tolkene kan bestå certificeringen er forsvindende lille. Foreningen bemærker endvidere, at det er uansvarligt, i bedste fald naivt, at tro, at tolke kan tilegne sig, endsige bevise tolkefaglige kompetencer blot ved at gå op til en prøve, idet det kræver øvelse og rollespil samt indføring i, viden om og undervisning at forstå og beherske tolkehvervet.

Den foreslåede certificeringsordning vil efter Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse give en række fremmedsprogstolke incitament til at dygtiggøre sig, således at de har mulighed for at få et bevis for, at de besidder en række kompetencer inden for tolkehvervet samt har en grundlæggende viden om sundhedsvæsenet og den sundhedsfaglige verden.

Som det fremgår af pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er det imidlertid samtidig Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at de fremmedsprogstolke, der har behov for et kursus eller en uddannelse, før de pågældende er i stand til at udføre og bestå eksaminationen i certificering som fremmedsprogstolke på sundhedsområdet, må gennemføre en sådan uddannelse eller kursus uden for den ordning, der etableres med lovforslaget.

Det bemærkes i den forbindelse, at det er Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at staten alene bør påtage sig at etablere en ordning, hvorefter de fremmedsprogstolke, der måtte ønske det, har mulighed for at opnå en certificering som fremmedsprogstolk på sundhedsområdet, hvorved der for regionerne skabes en mulighed for at benytte sig af tolke, der kan dokumentere, at de besidder en række tolkefaglige kompetencer samt har et grundlæggende kendskab til sundhedsvæsenets organisering og termer.

Det bemærkes endvidere, at det er Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at der er en vis sandsynlighed for, at private eller offentlige aktører, herunder selvejende institutioner, påbegynder at udbyde kurser mv., hvis der viser sig at være et marked herfor.

2.4. Fremmedsprogstolkenes kompetencer

Ansatte Tandlægers Organisation anbefaler, at det sikres, at alle sundhedsområdets fagområder dækkes passende af, når lovens rammer skal udfyldes.

Dansk Psykologforening bemærker, at der i forskning og praksis er identificeret udfordringer i forhold til tolkerollen samt manglende forståelse og kendskab til specifik terminologi og korrekt oversættelse af fagtermer og mener ikke, at den foreslåede certificeringsordning tager højde herfor. Dansk Psykologforening bemærker endvidere, at det sundhedsfaglige område er bredere end den medicinske og lægefaglige terminologi, der nævnes i lovforslaget, hvorfor det er vigtigt også at tage højde for de psykiatriske og psykologiske områder. Dansk Psykologforening bemærker herudover, at det er vigtigt, at der i højere grad er fokus på tolken som formidler af kultur i et sundhedssystem og anbefaler, at der indarbejdes en vurdering af fremmedsprogstolkens kendskab til kultur og politiske forhold i det sprogområde, hvortil der søges certificering, samt i interkulturel kommunikation, herunder kendskab til forskelle i forhold til autoriteter og kommunikation.

Dansk Selskab for Almen Medicin bemærker, at kravene til certificeringen er sparsomt beskrevet og finder, at det for så vidt angår viden om sundhedsvæsenet bør tydeliggøres, at det også drejer sig om et vist kendskab til den anvendte fagterminologi.

Dansk Sygeplejeråd finder, at det er uklart beskrevet, hvad der menes med grundlæggende viden om sundhedsvæsenet og forslår, at dette indeholder en vurdering af basal viden om kroppens anatomi og fysiologi samt grundlæggende viden om kulturelle normer og opfattelser af sundhed og sygdom.

Danske Professionshøjskoler foreslår, at der stilles krav om, at viden om sundhedsvæsenet også dækker en grundlæggende sygdomsforståelse, herunder kroppens anatomi og patologi. Danske Professionshøjskoler foreslår endvidere, at tolken vurderes i forhold til forskellige tolkediscipliner, og at dette eksemplificeres i lovforslaget.

Forbundet Kommunikation og Sprog efterlyser en uddybende beskrivelse af, hvad grundlæggende viden om sundhedsvæsenet er. Forbundet finder det efter lovforslaget påkrævede niveau for beherskelse af dansk og det pågældende fremmedsprog på gymnasialt niveau for uambitiøst og uprofessionelt.

Indvandrermedicinsk Klinik på Odense Universitetshospital bemærker i forhold til kravet om dansk på gymnasialt niveau, at AMU-niveau svarer til hovedparten af tolkenes uddannelsesmæssige niveau, og at det er meningsløst ved lov at definere, at tolke skal have et højere uddannelsesmæssigt niveau, end de faktisk har i virkeligheden. Klinikken bemærker endvidere, at tolkene har brug for en mere fagspecifik og praksisnær tilgang,

ligesom tolkene mangler kompetence til at håndtere eksempelvis konfliktsamtaler, den svære samtale og samtaler med mange informationer.

Kræftens Bekæmpelse foreslår, at det allerede i den indledende tekst i lovforslaget tydeliggøres, at certificeringen også skal indeholde en vurdering af fremmedsprogstolkens kendskab til medicinske fagudtryk.

Lægeforeningen finder det uklart, hvad der menes med, at tolken skal have grundlæggende viden om sundhedsvæsenet og bemærker, at tolken bør have kendskab til anatomiske betegnelser, sundhedsvæsenets sammensætning og opbygning samt et vist kulturelt indblik for at sikre en så præcis tolkning som muligt.

NemConnect Aps bemærker, at sundhedsvæsenets område er enormt stort og med mange forskellige og specielle fagudtryk og termer, hvorfor det bør være muligt at specialisere sig inden for bestemte fagområder. NemConnect Aps anbefaler, at der i certificeringen indarbejdes emner om kulturforståelse, da det har et væsentligt præg på en oversættelses kvalitet.

Translatørforeningen kan ikke støtte, at mindstekravet til tolkens sproglige kompetencer er gymnasialt niveau og bemærker, at lovforslaget vidner om manglende indsigt i omfanget af de kompetencekrav, der bør stilles til en tolk. Foreningen bemærker endvidere, at der er risiko for, at en tolk, der har bestået eksamen på niveau med karakteren 2 på 12-skalaen, ikke i praksis har de nødvendige kompetencer. Foreningen finder det bekymrende, at der ikke skal foretages en særskilt vurdering i sundhedsfagligt fagsprog, idet dette netop er forudsætningen for at kunne levere en tolkeydelse på et højt og ensartet niveau.

For så vidt angår det anførte om niveauet for dansk og det pågældende fremmedsprog bemærkes det, at sprogkompetencer på gymnasialt niveau efter Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse sikrer, at fremmedsprogstolken besidder kendskab til dansk og det pågældende fremmedsprog på et vist fagligt niveau samtidig med, at der tages hensyn til hovedparten af tolkenes uddannelsesmæssige niveau. Sproglige kompetencer på gymnasialt niveau udgør således efter Sundheds og Ældreministeriets opfattelse et passende fagligt niveau.

I forhold til det anførte om vurdering i forhold til forskellige tolkediscipliner bemærkes det, at det – som det fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 4 – forudsættes med lovforslaget, at der foretages en vurdering af tolkens kompetencer inden for forskellige tolkediscipliner, herunder særligt konsekutiv tolkning (dialogtolkning) samt video- og teletolkning.

Om det anførte vedrørende eksempelvis konfliktsamtaler og den svære samtale bemærkes det, at det – som det fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 4 – forudsættes med lovforslaget, at der foretages en vurdering af fremmedsprogstolkens kompetencer til at agere i forskellige tolkesituationer i sundhedsvæsenet, herunder at kommunikere med forskellige dialogparter og forstå den særlige tolkerolle, der kan være som tolk på sundhedsområdet, hvor modtagen af tolkebistand (patienten og pårørende) kan være i en sårbar situation.

For så vidt angår det anførte vedrørende grundlæggende viden om sundhedsvæsenet bemærkes det, at det – som det fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 4 – forudsættes med lovforslaget, at det vurderes, om fremmedsprogstolken besidder en grundlæggende viden om det danske sundhedsvæsenes organisering og kultur samt har

kendskab til en række gængse sundhedsfaglige termer, der har særlig betydning i sundhedsvæsenet.

Sundheds- og Ældreministeriet har dog fundet anledning til at præcise bemærkningerne, således at det tillige fremgår, at vurderingen foretages på baggrund af f.eks. tolkens viden om medicinske udtryk, kroppens anatomi og sygdomme, herunder i relation til et bredt udsnit af de forskelligt lægefaglige specialer.

I forhold til det anførte om fremmedsprogstolkens viden om kulturelle forhold bemærkes det, at det – som det fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 4 – forudsættes med lovforslaget, at der foretages en vurdering af fremmedsprogstolkens kultur- og etnicitetsforståelse.

Sundheds- og Ældreministeriet har i bemærkningerne til det endelige lovforslag dog tilføjet, at vurderingen af fremmedsprogstolkens kultur- og etnicitetsforståelse foretages i relation til det pågældende fremmedsprog, herunder i forhold til kulturelle normer og opfattelser af sundhed og sygdom.

2.5. Sundheds- og Ældreministeriets godkendelse af certificeringsinstitutioner

Dansk Selskab for Almen Medicin bemærker, at faglig ekspertise bør inddrages i Sundheds- og Ældreministeriets vurdering af, om institutionerne besidder de "faglige og personalemæssige" kompetencer, ligesom det påpeges, at lovforslaget ikke afspejler overvejelser om, hvorfra censorkorpset skal rekrutteres og/eller deres kompetencer.

Danske Professionshøjskoler finder, at det er uklart, hvilke krav der stilles til certificeringsinstitutionerne og foreslår, at der opstilles mere detaljerede krav hertil.

Danske Regioner anbefaler, at der opstilles klare definitioner og krav til ansøgning og godkendelse af certificeringsinstitutioner.

Forbundet Kommunikation og Sprog stiller sig uforstående over for, at det ikke er muligt at opstille objektive kriterier for en godkendelse som certificeringsinstitution og bemærker, at der i lovforslaget bør være en uddybning af, hvad der menes med personalemæssige og faglige kompetencer.

Indvandrermedicinsk Klinik på Odense Universitetshospital finder det bekymrende, at krav til certificeringsstederne ikke er mere præcise.

Sundheds- og Ældreministeriet har fundet anledning til at præcisere lovforslagets almindelige og specielle bemærkninger til den foreslåede § 1, stk. 1.

Det er således i bemærkningerne til bestemmelsen nu anført, at sundhedsministeren i forbindelse med en afgørelse om godkendelse til certificeringsinstitution skal lægge vægt på, om det koncept for eksamination i certificering som fremmedsprogstolk på sundhedsområdet, som den pågældende certificeringsinstitution ønsker at udbyde, opfylder betingelserne herfor og således indeholder de elementer, der er angivet i den foreslåede bestemmelse i § 4 om, at eksamination i certificering som fremmedsprogstolk på sundhedsområdet skal indeholde en vurdering af fremmedsprogstolkens sproglige kompetencer, tolketeknik, tolkeetik og grundlæggende viden om sundhedsvæsenet. Ministeriet skal ligeledes lægge vægt på, om konceptet lever op til de regler, som ministeren kan udstede i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 6, 2. pkt., om form, indhold og tilrettelæggelse af eksaminationen.

Det følger desuden nu af bemærkningerne til bestemmelsen, at sundhedsministeren endvidere skal lægge vægt på, om certificeringsinstitutionen besidder de nødvendige personalemæssige og faglige kompetencer til at kunne udbyde og afholde eksamination i certificering som fremmedsprogstolk på sundhedsområdet samt efterfølgende udstede bevis til de fremmedsprogstolke, der har gennemført og bestået eksaminationen, herunder lever op til de regler, som ministeren kan udstede i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 6, 1. pkt., om bl.a. certificeringsinstitutionernes opgave. Sundhedsministeren skal i den forbindelse lægge vægt på, om certificeringsinstitutionerne har eller kan og vil engagere det nødvendige antal medarbejdere og/eller eksterne konsulenter til at kunne forestå og bedømme eksamination i certificering som fremmedsprogstolk på sundhedsområdet mv., herunder med deltagelse af uafhængig og upartisk censor, ligesom ministeren skal lægge vægt på, om certificeringsinstitutionens medarbejdere og/eller eksterne konsulenter besidder de nødvendige faglige kompetencer til at udvikle, afvikle og bedømme eksaminationen i certificering som fremmedsprogstolk på sundhedsområdet.

Sundheds- og Ældreministeriet har som følge af præciseringen af de almindelige og specielle bemærkninger til den foreslåede § 1, stk. 1, fundet anledning til at slette lovforslagets § 1, stk. 2. Det bemærkes, at lovforslagets § 1, stk. 3 og 4, herefter er blevet til § 1, stk. 2 og 3. Sundheds- og Ældreministeriet har endvidere som følge af præciseringerne fundet anledning til at ændre den foreslåede § 2 om fastsættelse af regler, således at sundhedsministeren ikke fastsætter regler om betingelser for godkendelse af en certificeringsinstitutioner.

For så vidt angår det anførte om inddragelse af faglig ekspertise bemærkes det, at Sundheds- og Ældreministeriet i forbindelse med fastsættelse af regler i medfør af loven forventer at skulle inddrage ekspertise uden for ministeriets ressortområde, f.eks. fra undervisnings- og uddannelsesområdet.

2.6. Ensartethed i certificering som fremmedsprogstolk på sundhedsområdet

Advokatsamfundet bemærker, at der for at sikre kvaliteten og indholdet bør være ensartethed i eksaminationen af tolkene, hvorfor det ikke bør være op til den enkelte udbyder at udarbejde et koncept for og afholde eksamination i tilfælde, hvor der er grundlag for at antage, at der kan blive store forskelle i de forskellige udbyders vurderinger.

Danmarks Apotekerforening understreger vigtigheden af, at der fastsættes krav til certificeringsordningens indhold for at sikre en harmoniseret certificeringsordning af fremmedsprogstolke på tværs af godkendte certificeringsinstitutioner.

Dansk Erhverv finder det afgørende, at der sikres en ensartet kvalitet hos certificerede tolke, så der er tryghed om, at alle certificerede tolke har den samme minimumsstandard og har opfyldt ensartet certificeringskrav. Dansk Erhverv finder det endvidere afgørende, at tolkebranchen bliver inddraget i de krav, som certificeringsinstitutionerne skal opfylde, herunder ved udarbejdelse af fælles test og metoder for at sikre, at testtagere bedømmes ensartet på tværs af eventuelt konkurrerende certificeringsordninger. Det bør ligeledes overvejes at etablere et censorkorps af branchekyndige, der uafhængigt kan bedømme certificeringen.

Dansk Selskab for Almen Medicin undrer sig over, at der lægges op til, at der kan være adskillige certificeringsinstitutioner, der hver især ud fra en række overordnede beskrivelser kan tilrettelægge certificeringen, når der ønskes en ensartet høj kvalitet af tolkningen.

Danske Professionshøjskoler foreslår, at der fastsættes en fælles eksamensform for at sikre tilstrækkelig objektivitet ved bedømmelsen.

Danske Regioner anbefaler, at der opstilles klare definitioner og krav til form, indhold og tilrettelæggelse af eksamen med henblik på at sikre en høj og ensartet kvalitet på tværs af de godkendte certificeringsinstitutioner.

Tolkebureauernes Brancheforening er overordnet positivt indstillet over for etableringen af en certificeringsordning, men finder det bekymrende, at lovforslaget giver mulighed for at oprette adskillige konkurrerende certificeringsordninger, der vil bidrage til øget uoverskuelighed og stærk risiko for niveauforskelle i certificeringen, hvorfor foreningen kraftigt anbefaler, at der i stedet oprettes ét certificeringsorgan, der tilsikrer en ensartet og tiltrækkelig kvalitetsstandard på hele tolkemarkedet.

Translatørforeningen bemærker, at manglende krav til certificeringsinstitutionernes uafhængighed og upartiskhed kan give bekymring for eventuel mistanke om, at institutionerne kan have en interesse i at dumpe eksaminander eller at lade eksaminander bestå på et fagligt uforvarligt grundlag.

Efter lovforslaget godkender sundhedsministeren certificeringsinstitutioner til at certificere fremmedsprogstolke efter loven. En certificeringsinstitution meddeles efter lovforslaget en godkendelse, hvis institutionen opfylder betingelserne herfor fastsat i den foreslåede lov samt i regler udstedt i medfør heraf.

Der henvises i den forbindelse bl.a. til bemærkningerne til lovforslaget § 1, stk. 1, om, hvilke elementer sundhedsministeren skal lægge vægt på i forbindelse med en afgørelse om godkendelse af en certificeringsinstitution. Der henvises endvidere til lovforslagets § 4, herunder de specielle bemærkninger til bestemmelsen, om krav til eksaminationen samt til § 6, hvorefter sundhedsministeren kan fastsætte nærmere regler om bl.a. certificeringsinstitutionernes opgave samt om form, indhold og tilrettelæggelse af eksamination i certificering som fremmedsprogstolk på sundhedsområdet.

For så vidt angår sundhedsministerens fastsættelse af nærmere regler bemærkes det, at Sundheds- og Ældreministeriet forventer at skulle inddrage ekspertise uden for ministeriets ressortområde, f.eks. fra undervisnings- og uddannelsesområdet, til dette arbejde.

Certificeringsinstitutionerne vil således skulle opfylde en række betingelser for at blive meddelt en godkendelse som certificeringsinstitution. Sundheds- og Ældreministeriet skal efter lovforslaget i forbindelse med behandlingen af en ansøgning om at blive godkendt som certificeringsinstitution påse, at de pågældende private og offentlige organer opfylder disse betingelser.

Sundhedsministeren har endvidere efter den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 7 det overordnede ansvar for og fører tilsyn med certificeringsinstitutionerne.

Det bemærkes endvidere, at det – af hensyn til mulighederne for at kunne blive certificeret flere steder i Danmark afhængig af, hvor fremmedsprogstolkene geografisk har bopæl eller arbejder – efter Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse vil være hensigtsmæssigt, at der bemyndiges mere end ét organ til at forestå certificering efter lovforslaget.

Det er på den baggrund Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at det med den ordning, der foreslås i lovforslaget, kan sikres et ensartet niveau i certificeringen af fremmedsprogstolke efter den foreslåede ordning.

2.7. Tilsyn

Advokatsamfundet finder, at der bør være et fast og løbende tilsyn, således at det ikke først er ved mistanke om uregelmæssigheder, at der reageres, idet skade således allerede kan være sket.

Danske Regioner anbefaler, at der udøves et aktivt tilsyn for jævnligt at sikre, at institutionerne opfylder kravene.

NemConnect Aps bemærker, at det er relevant, at fagkyndige personer løbende laver kvalitetskontrol for at opretholde tolkekvaliteten inden for de bestemte fagområder.

Translatørforeningen finder det særdeles betænkeligt, at der i betragtning af den historiske mangel på tilsyn på tolkeområdet alene lægges op til tilsyn på baggrund af mistanke om uregelmæssigheder og opfordrer til, at der i stedet føres et proaktivt tilsyn på området.

Som det fremgår af pkt. 2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, har sundhedsministeren som led i sit almindelige ressortansvar det overordnede ansvar for at sikre, at certificeringsinstitutionerne lever op til de krav, der er fastsat i loven og i godkendelse til at certificere fremmedsprogstolke, ligesom sundhedsministeren som led i sit almindelige ressortansvar for sundhedsområdet har pligt til at føre tilsyn med certificeringsinstitutionerne.

Som det endvidere fremgår af pkt. 2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, forudsættes det med lovforslaget, at sundhedsministeren iværksætter tilsyn i det omfang, det vurderes at være relevant. Sundhedsministeren har herunder mulighed for at etablere en fast tilsynsordning, hvis dette vurderes hensigtsmæssigt.

Det er på den baggrund Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at den tilsynsordning, der etableres med lovforslaget, er passende til at sikre et tilstrækkeligt tilsyn med certificeringsinstitutionerne.

2.8. Klageadgang

Advokatsamfundet finder det betænkeligt, at certificeringsinstitutionernes vurdering af den enkelte eksaminand ikke kan påklages.

Dansk Erhverv savner en adgang til at klage over beslutninger om en testtagers beståelse eller ikke-beståelse af en prøve, idet der ved fraværet af denne mulighed kan risikeres uigennemsigtige og vilkårlige bedømmelser.

Dansk Sygeplejeråd er uforstående over for, hvorfor en ikke bestået eksamen ikke kan påklages, da dette altid bør være muligt.

Danske Professionshøjskoler finder, at det kan være retssikkerhedsmæssigt problematisk, at man ikke kan klage, hvis man ikke består certificeringen, og opfordrer til, at dette forhold ændres i lovforslaget.

Forbundet Kommunikation og Sprog finder det stærkt problematisk, at en ikke bestået eksamination ikke kan påklages, idet det er i strid med grundlæggende

retsprincipper og kan medvirke til at skabe usikkerhed om hele certificeringssystemet, og bemærker, at det skærper problemstillingen, at eksaminationen er gebyrfinansieret.

Indvandrermedicinsk Klinik på Odense Universitetshospital bemærker, at en eksamen er en temmelig subjektiv situation, hvorfor det er bekymrende, at der ikke kan klages over afgørelsen, hvilket både synes uretfærdigt og ureflekteret i forhold til den faktiske viden om sprog.

Tolkebureauernes Brancheforening protesterer på det kraftigste mod, at en afgørelse ikke kan påklages, idet det strider med reglerne for samtlige andre offentlige anerkendte tests, uddannelser, certificeringer mm. og foreslår derfor, at der etableres et centralt klageorgan.

Translatørforeningen finder det helt uhørt, at der ikke er en anke- eller klagemulighed.

Sundheds- og Ældreministeriet har på baggrund af høringssvarene fundet anledning til at indsætte en bestemmelse om klageadgang, hvoraf det fremgår, at fremmedsprogstolke, der har gennemført eksamination i certificering som fremmedsprogstolk på sundhedsområdet, kan klage over denne, hvis klagen vedrører retlige spørgsmål.

Det betyder, at en fremmedsprogstolk kan klage over f.eks. manglende eller mangelfuld begrundelse i tilfælde, hvor vedkommende ikke har bestået eksaminationen, ligesom en fremmedsprogstolk f.eks. kan klage over, at eksamensmaterialet ikke opfylder de betingelser, der er fastsat i certificeringsinstitutionens godkendelse. En fremmedsprogstolk vil endvidere f.eks. kunne klage over, at eksaminationen ikke er forløbet korrekt, herunder over eksaminators og censors opførelse, samt over certificeringsinstitutionens sagsbehandlingstid i forhold til udstedelse af bevis.

Det bemærkes, at en fremmedsprogstolk ikke vil kunne klage over, at certificeringsinstitutionen i forbindelse med eksamination i certificering som fremmedsprogstolk på sundhedsområdet finder, at den pågældende fremmedsprogstolk ikke har bestået eksaminationen. En vurdering af, om en fremmedsprogstolk opfylder betingelserne for at bestå eksaminationen, er en faglig vurdering, der foretages på baggrund af en sproglig, tolketeknisk og –etisk samt sundhedsfaglig ekspertise. Sundheds- og Ældreministeriet er ikke i besiddelse af sådanne faglige kompetencer, der er en forudsætning for at kunne foretage en korrekt og grundig vurdering af, om vedkommende tolk opfylder betingelserne for at bestå eksaminationen i certificering som fremmedsprogstolk på sundhedsområdet. Sundheds- og Ældreministeriet har på den baggrund ikke mulighed for at foretage en efterprøvelse heraf.

2.9. Finansiering

Danske Regioner bemærker, at det forventes, at udgifterne i forbindelse med certificeringen vil medføre stigende udgifter for regionerne, idet en certificeret tolk formentlig vil have en forventning om en højere aflønning end en ikke-certificeret tolk.

KL bemærker, at en større brug af certificerede tolke kan betyde øgede udgifter til fremmedsprogstolkning, hvorfor KL tager forbehold for de økonomiske konsekvenser af lovforslaget.

Som det fremgår af pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er der tale om en frivillig ordning, således at regioner og kommuner selv kan beslutte, om de ønsker at benytte tolke, som er certificeret efter den foreslåede ordning. Det er på den baggrund Sundheds-

og Ældreministeriets opfattelse, at lovforslaget ikke medfører meromkostninger for regioner og kommuner.

3. Lovforslaget

Som det fremgår ovenfor, indeholder det endelige lovforslag enkelte ændringer og præciseringer i forhold til det lovudkast, der har været sendt i høring.

Udover de ændringer, som er beskrevet ovenfor under pkt. 2, adskiller lovforslaget sig endvidere på følgende punkter fra det lovforslag, der har været sendt i høring:

- Der er indsat et § 1, stk. 3, i lovforslaget, hvoraf det fremgår, at forvaltningsloven og lov om offentlighed i forvaltningen finder anvendelse på *private* certificeringsinstitutioners udførelse af opgaver efter loven. Lovforslagets almindelige og specielle bemærkninger er som konsekvens heraf ændret.
- Der er foretaget en præcisering af lovforslagets § 2, således at sundhedsministeren kan fastsætte nærmere regler om tilbagekaldelse af en godkendelse som certificeringsinstitution. Lovforslagets almindelige og specielle bemærkninger er som konsekvens heraf ændret.
- Der er foretaget en præcisering af lovforslagets § 3, stk. 1, således at det nu fremgår, at certificeringsinstitutionerne *træffer afgørelse* om at certificere fremmedsprogstolke efter loven. Lovforslagets almindelige og specielle bemærkninger er som konsekvens heraf ændret.
- Lovforslagets ikrafttrædelsestidspunkt er fastsat til den 1. marts 2019, således at Sundheds- og Ældreministeriet har mulighed for at inddrage ekstern ekspertise uden for ministeriets ressortområde i forbindelse med udarbejdelse af de regler, der skal udstedes i medfør af den foreslåede lov.

Der er herudover foretaget lovtekniske ændringer og mindre redaktionelle justeringer og præciseringer af lovudkastet.